

PSY101 UVEDENÍ DO PSYCHOLOGIE

Katedra psychologie
Fakulta sociálních studií MU
2017

Aktualizováno: 5. 9. 2017

Základní informace

Cíle předmětu:

- uvedení do stylu, forem a pravidel vysokoškolského studia psychologie
- představení psychologie jako akademického i praktického oboru (včetně možností uplatnění)
- uvedení do současného "stylu myšlení" v psychologii
- osvojení si práce se základní psychologickou terminologií
- vytvoření prostoru pro sebepoznání a sebereflexi
- kultivování schopnosti akademického vyjadřování

Určeno pro:

studenty prezenční formy bakalářského studia psychologie

Kreditová zátěž:

4 ECTS

Forma ukončení:

zkouška

Garance:

Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.

Vyučující:

Mgr. Petr Doležal
Mgr. Marcela Leugnerová
Prof. PhDr. Petr Macek, CSc.
PhDr. Radka Neužilová Michalčáková, Ph.D.
Mgr. Ing. Jakub Procházka, Ph.D.
Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.
Doc. PhDr. Martin Vaculík, Ph.D.

Hodnotitelky závěrečných prací:

Mgr. Eva Dvořáková
Mgr. Veronika Hanáčková
Mgr. Hana Sedláková

Obsahové a časové rozvržení

Přednášky jsou společné pro celý ročník: Po 13.30-15.00 (liché týdny)

Semináře jsou děleny na 3 skupiny (A, B, C)

25.9.	1. přednáška	T. Řiháček	Uvedení do studia psychologie Obsah předmětu, požadavky na úspěšné ukončení, podoba a průběh studia psychologie, základní psychologické disciplíny.
25.9.	sem. A	T. Řiháček	Motivace ke studiu psychologie. Jak společnost vnímá

			<i>psychologii?</i>
2.10.	<i>sem. B, C</i>	<i>T. Řiháček</i>	<i>Motivace ke studiu psychologie. Jak společnost vnímá psychologii?</i>
9.10.	2. přednáška	T. Řiháček	Práce s literaturou Zásady práce s informačními zdroji, citační styl APA, plagiátorství.
9.10.	<i>sem. A</i>	<i>T. Řiháček</i>	<i>Vhodné a nevhodné zdroje, vyhledávání zdrojů, práce s databázemi vědeckých článků</i>
16.10.	<i>sem. B, C</i>	<i>T. Řiháček</i>	
23.10.	3. přednáška	P. Doležal	Poradenská a školní psychologie Co znamená být poradenským nebo školním psychologem? Specifika práce psychologa v kontextu poradenství a školství (náplň práce, požadavky na vzdělání, možnosti uplatnění, legislativa atd.).
23.10.	<i>sem. A</i>	<i>P. Doležal</i>	<i>Základní dovednost (nejen) poradenského psychologa: Aktivní naslouchání</i>
30.10.	<i>sem. B, C</i>	<i>P. Doležal</i>	
6.11.	4. přednáška	R. Neužilová Michalčáková	Klinická psychologie a psychoterapie V přednášce bude představena Klinická psychologie jako samostatná vědní disciplína studující duševní život člověka na kontinuu zdraví-nemoc v biopsychosociálních souvislostech. Zaměřena bude zejména na vzdělávání v oboru a na možnosti uplatnění klinického psychologa v praxi.
6.11.	<i>sem. A</i>	<i>T. Řiháček</i>	<i>Duševní zdraví a normalita, uvedení do psychopatologie</i>
13.11.	<i>sem. B, C</i>	<i>T. Řiháček</i>	
20.11.	5. přednáška	P. Macek, T. Řiháček	Výzkum v psychologii Úvod do vědeckého zkoumání v psychologii, výzkumná témata řešená na IVDMR a katedře psychologie, možnosti zapojení studentů do výzkumu.
20.11.	<i>sem. A</i>	<i>J. Procházka</i>	<i>K čemu je nám vědecké poznání?</i>
27.11.	<i>sem. B, C</i>	<i>J. Procházka</i>	
4.12.	6. přednáška	M. Vaculík, M. Leugnerová	Psychologie práce Jaké problémy pomáhá řešit pracovní psycholog a jak přitom aplikuje psychologické poznatky.
4.12.	<i>sem. A</i>	<i>M. Leugnerová</i>	<i>Psycholog v organizaci</i>
11.12.	<i>sem. B, C</i>	<i>M. Leugnerová</i>	

Požadavky na ukončení

Předmět je formálně ukončen **zkouškou** (tedy udělením známky). Zámka bude stanovena na základě hodnocení všech seminárních prací. Podmínkou úspěšného ukončení předmětu je:

- **prezence na seminářích** (je povolena max. jedna absence). Se souhlasem vedoucího daného semináře je možno si ve výjimečných případech nahradit seminář s jinou seminární skupinou. Větší počet absencí automaticky znamená nutnost opakovat předmět;
- **TŘI** v termínu odevzdané **seminární práce**.

Zadání seminárních prací

(1) Jak „vidím“ sebe a jak mě „vidí“ druzí

Smyslem tohoto tématu je zaměřit se na sebereflexi – tj. cílené a systematické zkoumání sebe sama s cílem lépe se vyznat v sobě a porozumět možným souvislostem mezi tím, co si myslím o sobě, a tím, co si o mně myslí druzí. Je důležité, abyste:

- se v práci systematicky opírali o více zdrojů (tj. vaše vlastní prožitky a úvahy, rozhovory s lidmi, kteří vás znají, ev. i s těmi, kteří vás příliš neznají, jejich obvyklé spontánní reakce na vaše chování, apod.);
- explicitně uvedli, jakým způsobem jste informace od druhých lidí získali (práce, které budou vzbuzovat dojem, že se jedná pouze o informace typu „myslím si, že ten druhý si o mě myslí,“ budou automaticky hodnoceny jako slabé);
- tyto zdroje navzájem explicitně konfrontovali (tj. je potřeba informace z různých zdrojů porovnávat, zamýšlet se nad rozdíly a jejich možnými příčinami). Můžete si klást otázky jako např. „V čem se liší má reflexe od pohledu druhých?“, případně „Jak se liší perspektivy druhých navzájem?“, a také „Jak lze tyto rozdílnosti vysvětlit?“ a „Existuje více možných vysvětlení?“;
- nezůstávali pouze na úrovni popisu („mám tyto vlastnosti: ...“), ale zamýšleli se také nad tím, jak se popisované vlastnosti projevují v různých prostředích/kontextech či za různých okolností, jaké pro vás mají důsledky apod.

Cílem této práce není zařadit se do některé z typologií, např. podle temperamentu. To obvykle vede k přílišnému zjednodušení a frustraci z toho, že to stejně není možné (nikdo není např. „čistý flegmatik“). Neomezujte se tedy na takové zjednodušující škatulkování, ale snažte se věrně zachytit, jak sami sebe vnímáte (a samozřejmě také jak vás vnímají druzí). Nepište také o tom, že je těžké psát o sobě a provádět sebereflexi, že nelze být objektivní, a nezdržujte se ani jinými podobně obecnými prohlášeními – předpokládejte, že čtenář práce si toho je vědom, a jděte rovnou k věci ☺.

Zpracování této práce vyžaduje jistou dávku odvahy a odhodlání, vložené úsilí se vám ale vrátí v podobě posílené schopnosti uvažovat o sobě v různých souvislostech a pohlížet na sebe z různých úhlů. Zpracujete-li tuto práci opravdu poctivě (tzn. upřímně k sobě samým a s ochotou objevit něco nového), budete obohaceni samotným procesem její tvorby. Práce nebude přístupná Vaším spolužákům, bude ji číst pouze její hodnotitel (to platí pro všechny tři seminární práce).

Při zpracování této práce můžete využívat odbornou literaturu jako zdroj pojmů, příp. jako vodítko při přemýšlení. Nicméně použití odborné literatury není v tomto případě podmínkou, kvalitní sebereflexi lze napsat i bez pomoci literatury (to platí pouze zde, u ostatních prací je již využití odborné literatury nezbytné.)

Poznámka: u tohoto tématu nebudou v žádném případě hodnoceny Vaše osobní kvality ani chuť či nechuť něco na sobě měnit. Hodnotit se bude hloubka a propracovanost sebereflexy, systematickosti a schopnost propojit informace z různých zdrojů. Z práce má být patrné, že jste se nad otázkou skutečně zamýšleli – že jste tedy vykonali nějakou práci.

(2) Psychologie v beletrii/v divadelní hře

Přečtěte si beletristické dílo (ev. scénář divadelní hry) dle vlastního výběru, najděte a pojmenujte psychologická témata, která se zde vyskytují, a pokuste se o jejich rozbor. Účelem není vyprávět o hrdinovi příběhu, ale podívat se na dané dílo "psychologickými očima". Nejde také o to najít co nejvíce psychologických témat či jevů. Zaměřte se jen na některé aspekty (třeba ty, které jsou pro vás osobně nejzajímavější) a věnujte se jim více do hloubky. Pracujte přitom s odbornou psychologickou literaturou (z oblasti obecné, sociální, vývojové psychologie, psychologie osobnosti nebo jiné podle toho, čím se budete zabývat...) a řádně ji citujte. Neočekávají se detailní znalosti těchto disciplín, ale schopnost najít a použít relevantní informace. U této seminární práce je dostačující práce s učebnicemi¹, výhodou je i využívání jiných odborných zdrojů. Byť to se to může jevit jako lákavé, doporučujeme se též spíše vyhýbat diagnostikování postav (navrhování psychiatrických diagnóz).

Vaše práce jako celek by měla být systematická, ucelená, souvislá. Neměla by to tedy být jen sbírka nesouvislých postřehů. Této souvislosti můžete dosáhnout např. tím, že si již na začátku práce stanovíte, jakými jevy se budete zabývat (třeba vztahy mezi postavami, *nebo* vnitřním svět jedné

¹ V tom je tento předmět spíše výjimkou – v dalších předmětech bude již pravděpodobně požadována i práce s další odbornou literaturou (monografie, vědecké články, práce s databázemi,...).

konkrétní postavy, *nebo* rozbořem určité konkrétní situace z pohledu všech jejích aktérů, *nebo* porovnání motivace dvou postav apod.).

V žádném případě by nemělo jít o prostý popis děje. Naopak, popis děje omezte na nejnutnější minimum, které je potřebné k tomu, aby Vaše analýza byla srozumitelná pro čtenáře-hodnotitele. Obvykle postačí 1-2 odstavce, u všeobecně známých děl není potřeba se popisu děje vůbec věnovat. Soustřed'te se na rozbor psychologických aspektů díla, hledejte psychologické souvislosti. Citace z odborné literatury integrujte do textu plynule, nemá smysl samoúčelně citovat definice pojmů, s nimiž pak nepracujete, nebo které následně nepropojujete s analyzovaným dílem.

Jako předlohu si zvolte knihu nebo scénář (tedy opět knihu), nikoli film nebo zhlédnutou divadelní hru. Pracujte s textem, můžete uvést i krátké ukázky (citace), které ilustrují vaše postřehy a závěry (citované pasáže ale musejí být používány účelně, nesmějí vyplňovat příliš velkou část práce na úkor vašeho vlastního vkladu).

(3) Kam chci profesně směřovat

Zvolte si oblast uplatnění absolventa studia psychologie, ke které nyní směřujete. Pokud dosud nemáte jasnou představu o tom, co byste chtěl/a po ukončení studia dělat, vyberte si oblast, která Vás nejvíce přitahuje. V rámci seminární práce hledejte odpovědi na otázky:

- Co by mi tato práce v budoucnu mohla/měla přinášet? Co potřebuji, abych byl v pracovním životě spokojený/á a jak mi to tato práce přinese?
- Které z mých osobnostních vlastností mi mohou být v této práci užitečné (a na základě čeho se domnívám, že tyto vlastnosti mám)? Které z mých osobnostních vlastností naopak mohou být překážkou?
- Jaké dovednosti a znalosti potřebuji, abych mohla/a tuto práci úspěšně vykonávat? Které z těchto znalostí a dovedností už nyní mám? Kde, kdy a jak získám ty zbývající?
- Jaké formální podmínky musím splnit (ve smyslu vzdělání, výcviků, praxí apod.), abych tuto práci mohl(a) vykonávat? Kdy a jak tyto podmínky splním? Které odborné společnosti tyto požadavky regulují?
- Které publikace (knihy, články – jiné než níže uvedená základní literatura) z této oblasti jsem v poslední době přečetl(a)? Co mě v nich nejvíce zaujalo?

Cílem práce není uvést pouze nějaký výčet či seznam položek. Z kvalitní práce by mělo být vždy patrné, jakým způsobem mohou být dané vlastnosti, dovednosti, znalosti, motivace atd. při výkonu zvoleného povolání užitečné.

Jako zdroj při psaní této práce můžete využít Mareš (2013), Bayne a Horton (2003, vyberte si příslušnou kapitolu), rozhovory s lidmi, kteří v této oblasti pracují, či odborné (ale ne popularizující) články z časopisů/internetu ad. Je potřeba, abyste zpracováním práce prokázali, že jste se skutečně blíže seznámili s vybranou aplikační oblastí psychologie a vytvořili jste si představu, co daná práce obnáší.

Je také možné, že nesměřujete k práci psychologa, ale psychologické znalosti a dovednosti chcete využít v jiném zaměstnání. Potom se můžete rozhodnout, že buďto (a) práci zpracujete „fiktivně“, tj. představíte si, jak by Vaše dráha vypadala, kdybyste se pro povolání psychologa rozhodli, nebo (b) se zaměříte na zaměstnání, k němuž skutečně směřujete, a pokusíte se na výše uvedené otázky odpovědět z perspektivy „jak bych mohl(a) znalosti a dovednosti získané při studiu psychologie využít v tomto zaměstnání“. Varianta (b) je vhodná pouze pro studenty, kteří již mají o svém budoucím uplatnění jasnou a konkrétní představu; v opačném případě jednoznačně doporučujeme variantu (a).

Způsob odevzdání: pouze v elektronické podobě do odevzdáárny v IS. Zpětnou vazbu obdržíte prostřednictvím poznámkového bloku předmětu PSY101 v IS.

Doporučujeme nezpracovávat seminární práci na poslední chvíli – je velmi pravděpodobné, že se to projeví na její kvalitě a potažmo i na jejím hodnocení.

Termíny odevzdání a způsob hodnocení seminárních prací

Věnujte náležitou pozornost termínům odevzdání. Pozdější odevzdání práce nebude umožněno!!

	Rozsah	Termín odevzdání	Maximum bodů*
Seminární práce 1	7-10 normostran (=12 600 až 18 000 znaků vč. mezer)	23. 10. 2017	10
Seminární práce 2	7-10 normostran (=12 600 až 18 000 znaků vč. mezer)	20. 11. 2017	10
Seminární práce 3	3-5 normostran (=5 400 až 9 000 znaků vč. mezer)	18. 12. 2017	10

*) Výjimečně kvalitně zpracované práce mohou získat i nadlimitní počet bodů.

Obecná kritéria hodnocení:

Při hodnocení práce se berou v úvahu tato obecná kritéria:

- práce s odbornou terminologií (odpovídající používání psychologických pojmů a jejich zapracování do souvislého textu),
- korektní práce s literaturou (řádné citování podle standardu APA),
- dodržení rozsahu a tématu (do rozsahu se započítává pouze „čistý text,“ tedy bez titulní strany a bez seznamu použité literatury),
- vlastní osobní zpracování tématu – přítomnost vlastních úvah, argumentace a interpretací (práce nezůstává na úrovni popisu nebo citací literatury); hloubka a propracovanost sebereflexe (v případě práce s tímto zaměřením),
- systematičnost, jednotící linie, strukturovaný text (vs. roztříštěnost, nesouvislost, nesourodost),
- „kultura“ textu (do hodnocení se promítá také formální stránka textu – překlepy, hrubky a jiné podobné nedostatky výrazně snižují celkový dojem z textu, proto důrazně doporučujeme si hotové texty před odevzdáním opakovaně pročíst – nespolehejte na automatickou kontrolu Wordu).

Seminární práce představuje (mimo jiné) i literární útvar, který by měl nějak začít (formulování otázky či problému), rozvíjet se (přinášení informací, argumentování, zaujímání stanoviska, porovnávání apod.) a končit (vyústění či závěrečné zhodnocení).

Oprava seminární práce:

Dosáhnete-li nízkého bodového hodnocení své seminární práce a budete je chtít zlepšit, můžete seminární práci na základě připomínek hodnotitele přepracovat. Tuto možnost můžete využít pouze u jedné seminární práce a pouze jednou. Přepracovanou seminární práci je v takovém případě nutné vložit do odevzdávací skříně v IS nejpozději 14 dní po zveřejnění bodového hodnocení a souběžně s tím je nutné mailem informovat jejího hodnotitele!

Bodové hodnocení přepracované práce: za přepracovanou práci student získá body podle následujícího vzorce: (počet bodů za původní práci + počet bodů za přepracovanou práci) / 2.

Závěrečná známka

Za seminární práce můžete získat celkem 30 bodů. Výsledná známka bude stanovena na základě tohoto bodového zisku podle následující tabulky:

Počet bodů	známka
30-29	A
28-26	B
25-23	C
22-20	D
19-18	E
17 a méně	F

Seznam literatury

American Psychological Association (2010). *Publication Manual of the American Psychological Association* (6th ed.). Washington, DC: Author.

Bayne, R., Horton, I. (Eds.). (2003). *Applied psychology: Current issues and new directions*. London: Sage. (vyberte si příslušnou kapitolu)

Mareš, J. (2013). *Stát se psychologem: příběh vysokoškolského studia*. Brno: MU.